

Kantelu eduskunnan oikeusasiamiehelle

Kantelija: Dos. Jouni Luukkainen

puheenjohtaja, Pääkaupunkiseudun ateistit ry; www.ateistit.fi
Castréninkatu 10 C 53, 00530 HELSINKI
p. (09) 191 51443, (09) 7534 703; jouni.luukkainen@helsinki.fi

Viranomaisen, jonka menettelyä arvostelen: Suomen ortodoksinen kirkollishallitus.

Toimenpide, jota pidän virheellisenä: Suomen ortodoksinen kirkon (Suomen ortodoksinen kirkkokunnan) verkkosivut sisältävät viranomaisen antamiksi oikeussäännöiksi katsottavia, lakeja oikeudetta rajoittavia ohjeita alle 15-vuotiaan kirkkoon liittämistä.

Asian kuvaus: Eduskunnan käsiteltävänä on myös nimenmuutoksen sisältävä hallituksen esitys HE 59/2006 vp laiksi ortodoksisesta kirkosta. Lakiesityksen kirkon jäseniä koskeva pykälä kuuluu seuraavasti:

3 § Kirkon jäsenet

Kirkon jäseniä ovat ne, jotka on otettu kasteen ja mirhalla voitellun sakramenttien kautta kirkon yhteyteen.

Kirkon jäsen ei samanaikaisesti voi kuulua muuhun uskonnolliseen yhdyskuntaan. Kirkon jäsen, joka liittyy jonkin muun uskonnollisen yhdyskunnan jäseneksi, katsotaan eronneeksi kirkon jäsenyydestä.

Kirkkoon liittymisestä ja kirkosta eroamisesta on lisäksi voimassa, mitä uskonnonvapauslaissa (453/2003) säädetään.

Esityksen 3 §:n 1. ja 3. momentti ovat hyvin lähellä seuraavasti kuuluvia 2 §:n 1. ja 2. momenttia voimassa olevassa laissa ortodoksisesta kirkkokunnasta (521/1969):

Kirkkokunnan jäseniä ovat ne, jotka sakramenttien kautta on kirkkokunnan yhteyteen otettu tai ortodoksista uskoa tunnustavina ovat siihen liittyneet.

Kirkkokunnasta erottaessa noudatettakoon, mitä siitä on erikseen säädetty.

Voimassaolevan lain momenttien seuraukset muuttuivat 1.8.2003 uuden uskonnonvapauslain myötä. Vain vanhaan uskonnonvapauslakiin sisältyvä kaksoisjäsenyyden kieltö, jonka siirtymäaika päättyy 1.8.2006, on lakiesityksessä säilytetty 3 §:n 2. momentissa.

Uuden uskonnonvapauslain mukaan lapsen uskonnollisesta asemasta päättävät pääsäännön mukaan yhdessä hänen huoltajansa, eikä tämä laki sido lapsen uskonnollista asemaa hänen huoltajiensa uskonnolliseen asemaan toisin kuin sitoi vanha

uskonnonvapauslaki. Täten nähdään, että lakiesitys ei aseta mitään ehtoja alaikäisen kirkon jäsenen huoltajien (eikä hänen vanhempiensaakaan) uskonnollisen aseman suhteen kuten ei tietysti enää aseta myöskään voimassaoleva laki.

Mutta Suomen ortodoksisen kirkon verkkosivujen <http://www.ort.fi> suomenkielisen sivuston (**liitteenä** olevan) osaston *Kirkkoon liittyminen* kohta *Yleisesti muis-tettavaa* tuntuu sisältävän sekä lakiesitykseen että voimassaolevaan lakiin kuulumat-tomia vanhempien tai huoltajien kirkon jäsenyyttä koskevia rajoittavia ehtoja alle 15-vuotiaan liittämiseksi kirkon jäseneksi. Esitän ohjeista lainauksen:

Vanhempiensa mukana voidaan 12–15-vuotias lapsi liittää kirkkoon ainoastaan hänen omalla kirjallisella suostumuksellaan. Alle 12-vuotias lapsi voi kuulua kirkkoon, jos ainakin toinen hänen vanhemmistaan tai yksi hänen huoltajistaan on kirkon jäsen. Alle 12-vuotias voi jäädä kirkon jäseneksi, vaikka hänen vanhempansa (tai huoltajansa) eroaisivat kirkosta.

Ensimmäisen virkkeen mukaan 12–15-vuotias (tarkoitettaneen 12–14-vuotias) voidaan kirjallisella suostumuksellaan liittää kirkkoon, jos hänen vanhempansa liittyvät samalla kirkkoon, ja kaiketi yleisemmin silloinkin, jos vanhemmista ainakin toinen tai huoltajista ainakin yksi liittyy samalla kirkkoon tai kuuluu jo ennestään kirkkoon. Mutta tarkoittaako teksti, että muulloin sellainen ei olisi mahdollista? Niin sen ymmärrän, sillä tällaiset virallisessa yhteydessä keskustasolla lausutut ohjeet (kirkon hiippakuntien ja seurakuntien verkkosivuilla ei ole omia kirkkoon liittymistä koskevia ohjeita) tuntuvat viranomaisen oikeussäännöltä, jolloin riittävä ehto tarkoittaa samalla välttämätöntä ehtoa.

Sama koskee ohjeiden toista ja kolmatta virkettä, jotka ehkä yhdessä yrittävät sanoa, että alle 12-vuotias voidaan liittää kirkkoon, jos ainakin toinen hänen vanhemmistaan tai ainakin yksi hänen huoltajistaan on kirkon jäsen, mutta että muita kirkon itsensä asettamia ehtoja nimenomaisesti alle 12-vuotiaan kirkon jäsenyydelle ei ole. Jälleen tällä riittävällä ehdolla tarkoitettaneen samalla välttämätöntä ehtoa eli rajoitusta. (Muotoilemani ehto on sama kuin Suomen evankelis-luterilaisesta kirkosta annetun kirkkolain I luvun 3 §:ssä oleva 1.1.2004 voimaan tullut ehto (1279/2003), jonka tarkoituksena on varmistaa lapsen mahdollisuus saada kristillistä kasvatusta.)

Nämä kirkon verkkosivujen vanhempien tai huoltajien kirkon jäsenyyttä koskevat rajoittavat ehdot alle 15-vuotiaan liittämiseksi kirkon jäseneksi ovat ymmärrettävissä virallisiksi kirkon päätöksiksi, vaikka ne eivät selvästikään ole muotoillut tarkkuudella, jotka tuollaisille päätöksille on asetettava, vaan pikemminkin vain kuvaavat sellaisia päätöksiä. Kirkon sivusto mainitsee ensisijaisena yhteystietona kirkollishallituksen kanslian, joten päätösten on katsottava olevan kirkollishallituksen vastuulla.

Miksi kuvaamani toiminta on mielestäni virheellistä? Perustuslain 80 §:n mukaan yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista on säädettävä lailla asetusten ja alemmanasteisten oikeussääntöjen sijasta. Suomen ortodoksinen kirkkokunta, jonka nimeksi tulee lakiesityksen mukaan Suomen ortodoksinen kirkko, on julkisoikeudellinen yhteisö, joten sitäkin koskee tämä vaatimus. Alle 15-vuotiaan lapsen kirkkoon

liittämistä koskeva säännös koskee varmastikin yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteita. Näin ollen säännöksen niin voimassaolevassa laissa kuin esitetyssä uudessa laissa olisi oltava tyhjentävä. Säännöstä ei ortodoksinen kirkollishallitus ole perustuslain mukaan oikeutettu kaventamaan verkkosivujensa tulkinnoilla.

Verkkosivuilla oleva kirkon jäsenyyttä koskevien säännösten väärä tulkinta voi johtua uskonnonvapauslain vastaavien säännösten vääristä tulkinnoista. Se on hyvin haitallista, koska uuden uskonnonvapauslain tärkeimpiä ja parhaimpia uudistuksia on juuri huoltajien suvereeni valta päättää lapsen uskonnollisesta asemasta. Sitä valtaa ortodoksinen kirkko on oikeutettu rajoittamaan vain laissa ortodoksisesta kirkosta.

Vaadin, että ortodoksinen kirkko poistaa verkkosivuiltaan lakeihin, niin myös esitettyyn uuteen lakiin perustumattomat rajoitukset alle 15-vuotiaan kirkkoon liittämiseksi.

Toivon oikeusasiamiehen tekevän seuraavaa: Suomen ortodoksiselle kirkolle on huomautettava, että sen virallisten verkkosivujen ohjeiden rajoitukset ovat perustuslain mukaan väärässä paikassa ja että ne on siirrettävä lakiin ortodoksisesta kirkosta, sikäli kuin ne edustavat kirkon todellista kantaa.

Jouni Luukkainen

Yksi liite